

ORRAC i noms afins

Designa també llocs menors, però és sobretot un cognom, per cert ben típic de Mallorca, com deia A.M.Alcover (BDLCIII, 17); DAG. el localitzava a Sóller. 5
 Quadrado ja el trobava el 1511 a Campanet (For.Ciu. 319); i el 1684, l'«Honor. Antoni Horrach de la Garriga, hab. de Costiğ» (BSAL VII, 140a). Guillem Horrach, nom d'un carrer, retolat, a Lloseta (XI, 55.12). Ja en el m. Despuig figura Son Horrach en te. Costitx, 10
 poss. estensa avui molt parcel·lada. (XI, 11.5, Masc. 19d3-5). També Can Horrach, te. Binissalem, en el Despuig. Altre Son Orrac a Algaida (XI, 97.10; Msc. 27i, 3; altres Can Horrach en el te. de Palma (26 I2), i el de Sineu (XI, 102.7); i el C.Top.Mall. en registra altres a Alcúdia, St. Joan i Montuiri.

Nom àrab: a Algèria Urrâq o Urrâg (amb g oclusiva: GGAlg.). Es tracta sens dubte de l'àr. *uarrâq* 'escrivà', també 'lector de l'Alcorà', 'bibliotecari' 'autor', (Dozy, Suppl. II, 797), deriv. de *uaraq* 'fulla', 'full de paper o llibre'. També hisp.-àr. («carta», «folium» RMa).

No fou menys usual a Val., com en dòna fe el nom cpt. format amb *Bâb* 'porta', designant un dels portals de la muralla de la ciutat: *hab al-uarrâq*, que hi trobem en el Rept., amb el canvi *u>b* (com en *albacea*, 25
DECH): *Bebalbarrac* (Bof. p.645), *-barrac* (592), *Bevalbarrac* (592), *hevalvirach* (157), *Bebalavirac* (209); sense l'art. intermedi: *Bebuarach* (261), i *Abebbarrach* nom d'un carrer (226): potser significat 'Portal de l'escrivà' o 'del lector corànic'. Car recordem que l'obligació dels mahometans era fer-se llegir trossos de l'Alcorà(cada dia si pot ser): el mateix nom *al-qur'an* vol dir pròpiament 'la lectura' i *qâri* 'lector' en el Marroc s'aplica espt. al lector de l'Alcorà.

En uns altres NLL valencians és versemblant que també figuri aquest ètimon, però contaminat amb un altre. Particularment el nom de la pda. *Els urêps* que vaig recollir a en el te. de Moixent (XXXII, 86.9, 90.5) (perquè l'IGC el posa però en la variant *Urrachs* potser així dita per la gent d'Énguera, que baixa a pasturar per aquells barrancs). Però aquí és versemblant que es tracti d'un mot de la mateixa arrel: *uerâq* plural «hojas de árbol o yerba» (PAlc. 275b20); la *e* 45
 s'explicarà millor si admetem que s'hi combinà l'àr. *burraiq*, plural de *burraïqa* 'ortiga' (PAlc. 276b24, i RMa. 638, 4f.). També documentat en Abenbeklarix i Abenalbéitar: que, com indico en el DCEC, és l'ètimon del port. *alforrecas* i de l'andal. *albureca*, ja 50
 en Nebrija. La *é* i *-p* de la variant *Urreps*, potser per alguna ultracorrecció ortoèpica o contaminadora: imaginant que en aquest paratge s'establiessin beduïns d'Àrabia (àr. *'arab*), els quals a Algèria i ja a 55
 Esp., es mantenien a part, en les muntanyes i amb certs privilegis.

D'aquí pot venir també el nom de *Les Urraques*, vessant E. del Tossal de Ruiz, te. Castell de Castells (XXXIV, 157.19). Coincidència casual amb *urraca* 'garça', que és mot exclusivament castellà.

Orratò NP?, NL?, V. *El Ru* (6) Orrit, V. *Durro Orsafava*, V. *Utxafava*.

ÒRRIUS, ORRI, ORRIOLS

ÒRRIUS, poble de l'alt Maresme, amb mun., uns 10 k. ONO. de Mataró. Pron. *'orrius* allí mateix, 1926 (exc. 96).

5 MENCIONS. ANT. 974 (*Cart.St.Cugat* I, 85; Mas, *NHBna.*, IV, 68). 1359: *Orrius* (*CoDoACA* XII, 15). 1496: Sti. Andree de *Orrius* (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* I, 55).

És evident que ve del ll. HÖRRĒOS graners. Només és estrany el tractament del grup vocàlic final, discrepant del d'*orri*, *ferrí* etc. S'hi pot relacionar *Râmio* llogaret andorrà (*E.T.C.* II, 25, 37, 40) i *câbiró*, var. de *câhiro*, ll. CAPREO, també usual a Andorra. Hi pot tenir alguna relació el tractament *-rro* de *-RRU*. En el 25
DECat. VI assenyalen alguns casos de la forma *òrriu* a. 1388, bal. en *òrriu*, 1417 (=en orris] 120b13, 22., i nota 4). Potser hi contribuï el paronímia amb l'adj. *bôrreu* HORRIDUS (131b6). També pot obeir a influències semblants una variant *orrius*, en un poema llgd. de princ. S.XIV, sobre Geomància, on llegim «grandgeria a vinhas e *orrius*» rimant amb *humidius* (ed. Ebneter en *Romania* 1955 v.2267).

ORRI és mot viu sobretot en el Pirineu, aplicat a 35
 les cabanes on els pastors munyien i formatjaven la llet, després magatzem de formatges i de llet.

D'on NLL menors, sumàriament:

Sengles *Font de l'Orri* a Clarà de Conflent, Guils del Cantó i Tornafort. Sengles *Jaça de l'Orri* a Vernet, a Noedes, a Orbanya, a Jou. Sengles *Prat de l'Orri* a Vallcebollera, a Coma-Pedra i Montenartó. *Font del Orris* a Odèn. *Coll de l'Orri* a Planès de la Perxa. Pui de *l'Orri de Rubió* 2437 damunt Sort: pren nom dels Clots de *l'Orri*, que davallen d'aquest cim pel terme de Rubió (XXXVII, 33.8). Coma de *l'Orri* te. Setcases afl. dr. Ter que desemboca al Pla dels Hospitalets, cap de la vall de Carlat (1928. exc. 105). Sengles *Serrat de l'Orri* a Espot, Isavarre i Cabdella. Batllia de n'*Orri*, en el te. del Castell de Montsoriu, a La Selva (*Enc.Cat.* XI, p.3).

D'això pogué ser derivat diminutiu en *-ol*: ORRIOL. *Buc de Riol* a la collada on la vella estrada passava de la vall de Breda a la d'Arbúcies: doncs afèresi del dim *Orriol*. Sengles *Mas de Riols* a Castellar de N'Hug (Torras, *Pir.Cat.* V, 133), i a Avià (XXVI, 120.6). *Riols* pda. de secà en part al peu de la serra que parteix